

ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติวิชาชีพอาเซียน (Mutual Recognition Arrangements: MRAs)

ความหมายของข้อตกลงยอมรับร่วม

ข้อตกลงยอมรับร่วม หรือ Mutual Recognition Arrangements: MRAs เป็นข้อตกลงที่เป็นการกำหนดเงื่อนไขของการยอมรับร่วมกันระหว่างคู่ภาคี โดยหน่วยงานด้านมาตรฐานหรือองค์กรด้านวิชาชีพของประเทศคู่ภาคีจะเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขของการยอมรับร่วมกันในกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานด้านต่าง ๆ เพื่อให้แต่ละประเทศมีกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานเดียวกัน โดยทั่วไปแล้วการจัดทำ MRAs จะมีลักษณะเป็นการยอมรับร่วมกันในกฎระเบียบด้านเทคนิค มาตรฐานด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช มาตรฐานสินค้า และคุณสมบัติด้านวิชาชีพ การศึกษา และประสบการณ์การทำงานของบุคคลธรรมดาที่จะมีการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ คู่ภาคี ดังนั้น MRAs จึงเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกทางการค้าที่มาจาก การเจรจาตกลงกันระหว่างคู่ภาคี และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสนับสนุน ข้อผูกพันด้านการเข้าสู่ตลาด ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการรับรอง ผลิตภัณฑ์ หรือการรับรองคุณสมบัติบุคคลธรรมดาที่จะเคลื่อนย้ายเข้าไปประกอบ วิชาชีพในประเทศคู่ภาคี เป็นต้น

ในทางปฏิบัติ MRAs ได้สร้างเงื่อนไขของการรับรองร่วมกันระหว่างคู่ภาคี ของข้อตกลงยอมรับร่วม โดยเงื่อนไขเหล่านั้นขึ้นอยู่กับกฎระเบียบของแต่ละคู่ภาคี ข้อเรียกร้อง และกระบวนการพิสูจน์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำให้เกิดความเชื่อมั่น ของผู้กำกับดูแลตลาด (market regulators) และผู้บริโภคของประเทศผู้นำเข้า หรือประเทศผู้รับที่ได้นำเข้าสินค้า หรือผู้ให้บริการจากประเทศที่ได้อิงนามใน MRAs ว่าสินค้าและบริการนั้น ๆ มีความปลอดภัยหรือได้รับการตรวจสอบขั้นต่ำที่ได้รับการยอมรับ นอกจากนี้ ผู้ส่งออกสินค้าหรือบริการก็ได้รับประโยชน์จากเงื่อนไข ของการยอมรับร่วม ถึงแม้ว่าจะมีขั้นตอนการตรวจสอบที่เพิ่มขึ้นต่อสินค้าและบริการนั้น ๆ

เหตุผลสำคัญของการจัดทำ MRAs ระหว่างประเทศ คือ การที่กฎระเบียบ ของประเทศคู่ภาคีมีความแตกต่างกัน ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคต่อการนำเข้าหรือส่งออก เพราะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบหลายขั้นตอน ซึ่งอุปสรรคดังกล่าวถือว่า

เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเปิดตลาดการค้าเสรีระหว่างประเทศ ดังนั้น MRAs จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติของสินค้าและบริการทำให้อุปสรรคทางการค้าลดน้อยลง โดย MRAs เป็นข้อผูกพันที่กำหนดมาตรฐานกลางระหว่างคู่ภาคี และคู่ภาคีก็มีพันธกรณีที่จะต้องปรับกฎระเบียบและมาตรฐานภายในของประเทศตนให้สอดคล้องกับ MRAs

สำหรับกรณีของการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา นั้น ก็มีมาตรการต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเดินทางเข้าไปให้บริการในประเทศผู้รับ ได้แก่ มาตรการที่เกี่ยวกับการเข้าเมือง การจำกัดด้านแรงงาน และการกำหนดคุณสมบัติของนักวิชาชีพโดยองค์กรกำกับกฎระเบียบของประเทศผู้รับ อาทิเช่น คุณสมบัติทางด้านการศึกษา สัญชาติ หรือข้อเรียกร้องด้านที่พำนัก รวมถึงการควบคุมด้านจรรยาบรรณของนักวิชาชีพ ทั้งนี้ ข้อจำกัดต่าง ๆ ข้างต้นเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นสำคัญ กล่าวคือ ข้อจำกัดเหล่านี้กำหนดขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายในการปฏิบัติต่อผู้บริโภค หรือหากกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้นก็สามารถที่จะติดตามนักวิชาชีพนั้น ๆ มาให้รับผิดชอบต่อความเสียหายดังกล่าวได้

MRA's กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ภายใต้แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจตามที่ระบุไว้ภายใต้วิสัยทัศน์ของอาเซียนปี ๒๐๒๐ ในการเป็นหุ้นส่วนร่วมกันในการพัฒนาอย่างมีพลวัต^๑ ได้มีการกำหนดคุณลักษณะของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไว้ ๔ ประการ คือ

- **การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน** ประกอบด้วย การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี การเคลื่อนย้ายบริการเสรี การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรี และการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี
- **การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง** ประกอบด้วย การดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายการแข่งขันในอาเซียน การคุ้มครองผู้บริโภคของอาเซียน ความร่วมมือด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- **การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน** ประกอบด้วย การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) และความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiatives for ASEAN Integration (IAI)) และ
- **การเป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์** เพื่อให้ภาคธุรกิจของอาเซียนสามารถแข่งขันได้ในตลาดระหว่างประเทศ และผลักดันให้อาเซียนมีพลวัตเพิ่มขึ้นและเป็นผู้ผลิตที่สำคัญของโลก รวมทั้งทำให้ตลาดภายในยังคงรักษาความน่าดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยอาเซียนได้ดำเนินมาตรการสำคัญ ได้แก่ การเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) และการจัดทำความตกลงว่าด้วยหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด (CEPs) กับประเทศนอกอาเซียน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในเครือข่ายอุปทานของโลก

^๑ <http://www.asean.org/index.php/news/item/asean-vision-2020>

โดยคุณลักษณะ “การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน” ถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของการเข้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเพื่อให้อาเซียนสามารถเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันได้นั้น ก็จำเป็นต้องทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายที่เสรีทั้งในด้านสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมือ ภายในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ โดยได้มีการกำหนดแผนการดำเนินการ เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีไว้ในแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีภายในภูมิภาคอาเซียนนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจำเป็นต้องมีการเจรจาต่อรองกันเพื่อให้เกิดการลดอุปสรรคและอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกันให้มากที่สุด ซึ่งในทางการค้าระหว่างประเทศนั้น อุปสรรคทางการค้าที่สำคัญมิใช่มีเพียงอุปสรรคทางการค้าที่เป็นมาตรการทางภาษีเท่านั้น แต่ยังมีอุปสรรคด้านอื่น ๆ เช่น มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด มาตรการตอบโต้การอุดหนุน มาตรการปกป้องจากการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช มาตรการอุปสรรคเทคนิคทางการค้า มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึง มาตรการด้านแรงงานตามที่ได้กล่าวข้างต้น

สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีหรือการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาอย่างเสรี เดิมเป็นส่วนหนึ่งของความตกลงกรอบของอาเซียนด้านบริการ (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ที่เป็นความตกลงที่กำหนดให้มีการเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี^๒ โดยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา

^๒ ความตกลงกรอบของอาเซียนด้านบริการ (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) มีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นกรอบการเปิดตลาดการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการให้บริการ ๔ รูปแบบ ได้แก่ การให้บริการข้ามพรมแดน การบริโภคนอกประเทศ การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ และการให้บริการโดยบุคคลธรรมดาใน ๑๒ สาขาบริการ (สาขาบริการตาม WTO) โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นการลดหรือยกเลิกข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงตลาดและการแข่งขันด้านราคาระหว่างผู้ให้บริการภายในประเทศและผู้ให้บริการจากประเทศสมาชิกอื่น ซึ่งเป็นการดำเนินการภายใต้หลักการ progressive liberalisation ที่ให้ประเทศสมาชิกยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดด้านบริการ

ก็ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี และต่อมาได้มีการจัดทำ ความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาอาเซียน (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons: MNP)^๓ ที่มีลักษณะเป็นการกำหนด เกี่ยวกับการให้บริการโดยบุคคลธรรมดาโดยแยกออกจากความตกลง AFAS

ในส่วนของ การเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปัตยกรรม และบัญชี ซึ่งเป็นแรงงานฝีมือที่มีการกำหนดคุณสมบัติพิเศษ และกำหนดให้ต้องมีการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพหรือการขึ้นทะเบียน ต่อองค์กรผู้กำกับดูแลวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อให้สามารถประกอบวิชาชีพดังกล่าว ได้ในระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ก็ได้มีการตกลงกันระหว่างประเทศสมาชิก ทั้ง ๑๐ ประเทศในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๙ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ให้มีการกำหนดคุณสมบัติของนักวิชาชีพร่วมกัน โดยในการประชุมในครั้งนั้นได้มีการรับรองปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ ๒ หรือ Bali Concord II ซึ่งได้กำหนดให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพ หลักเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียน ทั้งนี้ การเคลื่อนย้ายแรงงานดังกล่าว

ของตนในแต่ละรอบการเจรจา โดยเมื่อความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons: MNP) มีผลใช้บังคับแล้วจะมีการดัด รูปแบบการให้บริการโดยบุคคลธรรมดาออกจากความตกลง AFAS

^๓ ความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons: MNP) ได้มีการลงนามในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ และมีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก ในการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาเป็นการชั่วคราวตามรูปแบบหนึ่งของการค้าบริการภายใต้ AFAS โดยความตกลง MNP กำหนดประเภทของบุคคลธรรมดาที่อนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายได้ ๔ ประเภท ได้แก่ ผู้เยี่ยมเยือนทางธุรกิจ ผู้โอนย้ายภายในบริษัท ผู้ให้บริการตามสัญญา และบุคคลธรรมดาอื่น ๆ ของประเทศสมาชิกตามที่กำหนดในตารางข้อผูกพัน ทั้งนี้ การอนุญาต ตามความตกลง MNP ครอบคลุมการเคลื่อนย้ายบุคลากรใน ๒๕ สาขา

เป็นการเคลื่อนย้ายเฉพาะในส่วนองแรงงานฝีมือ และจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ใน MRAs ของอาเซียนเท่านั้น

ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมด้านวิชาชีพของอาเซียนขึ้น โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของนักวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ แรงงานฝีมือ และบุคคลที่มีความสามารถภายในอาเซียน อย่างไรก็ตาม MRAs ด้านวิชาชีพของอาเซียน เป็นเพียงความตกลงที่มีเป้าหมายเป็นการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนยอมรับในคุณสมบัติของนักวิชาชีพในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักวิชาชีพในขั้นตอนการขอใบอนุญาตเท่านั้น มิใช่การยอมรับคุณสมบัติเพื่อให้นักวิชาชีพดังกล่าวได้รับใบอนุญาตและสามารถประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอื่นได้โดยอัตโนมัติ นอกจากนี้ การขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและใบอนุญาตทำงานเพื่อประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอื่น ยังคงต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์กฎหมายภายในของประเทศผู้รับที่ตนต้องการเข้าไปประกอบวิชาชีพทุกประการ

ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นวันที่เข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ได้มีการประกาศใช้แผนงานประชาคมอาเซียนฉบับใหม่ ที่มีผลใช้บังคับในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๘ โดยในแผนงานฯ ฉบับใหม่ยังคงมีการกำหนดเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ และยังคงมุ่งมั่นให้มีการส่งเสริมการยอมรับคุณสมบัติร่วมและการดำเนินการตามกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (ASEAN Qualifications Reference Framework: AQRF) รวมทั้งส่งเสริมการยอมรับและความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน โดยได้มีการกำหนดมาตรการเชิงกลยุทธ์ให้มีการขยายและเพิ่มข้อผูกพันภายใต้ความตกลง MNP ให้กว้างและลึกขึ้น ลดข้อจำกัดด้านเอกสารหากไม่สามารถจัดทำให้มีมาตรฐานเดียวกันได้ และพิจารณาปรับปรุงข้อตกลงยอมรับร่วมต่าง ๆ ที่มีอยู่ รวมถึงพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมฉบับใหม่ ๆ เพิ่มเติมหากมีความจำเป็น

ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน

ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำ MRAs ร่วมกันแล้วใน ๘ สาขาวิชาชีพ ได้แก่

- ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิศวกรรมของอาเซียน
ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Engineering Services
- ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพพยาบาลของอาเซียน
ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Nursing Services
- ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาสถาปัตยกรรมของอาเซียน
ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Architectural Services
- ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของอาเซียน
ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Medical Practitioners
- ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน
ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners
- ข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีของอาเซียน
ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Accountancy Services
- กรอบข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติด้านการสำรวจของอาเซียน
ASEAN Framework Arrangement for the Mutual Recognition of Surveying Qualifications
- ข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน
ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่าข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals) แม้ชื่อจะเป็นข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพ แต่เนื้อหาในข้อตกลงดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับความร่วมมือที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถ สมรรถนะของอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีลักษณะที่แตกต่างกับ MRAs ฉบับอื่น ๆ ข้างต้น

หลักการทั่วไปของข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียน (MRAs)

คุณสมบัติของนักวิชาชีพที่กำหนดโดยประเทศผู้รับแต่ละประเทศนั้น ถือเป็นอุปสรรคสำคัญของการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทั้งนี้ เนื่องจากในแต่ละประเทศมีการกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนหรือออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสำหรับนักวิชาชีพที่แตกต่างกัน จึงทำให้การขอขึ้นทะเบียนหรือยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนั้นต้องมีค่าใช้จ่ายและระยะเวลาดำเนินการซึ่งถือเป็นอุปสรรคทางการค้าประการหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีความต้องการให้อาเซียนนั้นเป็นประชาคมที่เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ได้ริเริ่มให้มีการกำหนดคุณสมบัติของนักวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ร่วมกัน ทั้งนี้ MRAs แต่ละฉบับได้กำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำของนักวิชาชีพแต่ละสาขา อันได้แก่ คุณวุฒิ ด้านการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน คุณสมบัติ การปฏิบัติสอดคล้องตามนโยบาย การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ในประเทศแหล่งกำเนิด คุณสมบัติด้านจริยธรรม และการออกใบอนุญาต หรือใบรับรองโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการรับรองคุณสมบัติแล้วสามารถเข้าไปขอรับใบอนุญาตในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้เลย หรือบางกรณีจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพอาเซียนก่อนจึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ ได้แก่ วิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม และบัญชี

วัตถุประสงค์ของ MRAs

MRAs แต่ละสาขาวิชาชีพมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป แต่ในภาพรวมนั้น MRAs มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเคลื่อนย้ายผู้ประกอบวิชาชีพภายในประเทศสมาชิกอาเซียน

(๒) เพื่อปรับปรุงกฎระเบียบที่กำหนดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของประเทศสมาชิกอาเซียน

(๓) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการยอมรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านมาตรฐานและคุณสมบัติ และ

(๔) เพื่อให้โอกาสสำหรับการพัฒนาความสามารถและฝึกอบรมแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพในประเทศสมาชิกอาเซียน

ภายใต้ MRAs ๘ สาขา สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ กลุ่ม กล่าวคือ

กลุ่มที่หนึ่ง วิชาชีพที่มีการขึ้นทะเบียนในระดับอาเซียนก่อนการดำเนินการเพื่อเข้ามาขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายภายใน คือ วิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม และบัญชี ซึ่งสภาวิชาชีพของแต่ละประเทศสมาชิกจะได้รับมอบอำนาจจากสภาวิชาชีพอาเซียนในการดำเนินการรับขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพอาเซียน โดยอำนาจในการพิจารณาการขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพจะเป็นขององค์กรด้านวิชาชีพในระดับอาเซียน และเมื่อขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพอาเซียนแล้ว นักวิชาชีพอาเซียนที่ต้องการจะเข้าไปประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอื่น ต้องดำเนินการตามกฎหมายภายในของประเทศผู้รับ และจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพต่างดาวจดทะเบียนกับหน่วยงานของประเทศที่ตนจะเข้าไปประกอบวิชาชีพอีกครั้งหนึ่ง โดยการเข้าไปประกอบวิชาชีพในลักษณะนี้จะเป็นการทำงานร่วมกับนักวิชาชีพท้องถิ่นและต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายภายในทุกประการ

กลุ่มที่สอง วิชาชีพที่ไม่มีการขึ้นทะเบียนในระดับอาเซียน คือ วิชาชีพ แพทย์ พยาบาล และทันตแพทย์ การเข้ามาประกอบวิชาชีพในกลุ่มที่สองจะเป็นการดำเนินการภายใต้กฎหมายภายในของประเทศผู้รับโดยกฎหมายภายในมีบทบัญญัติที่เปิดกว้าง จึงสามารถขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการวิชาชีพจากประเทศสมาชิกอื่นที่ผ่านคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดได้

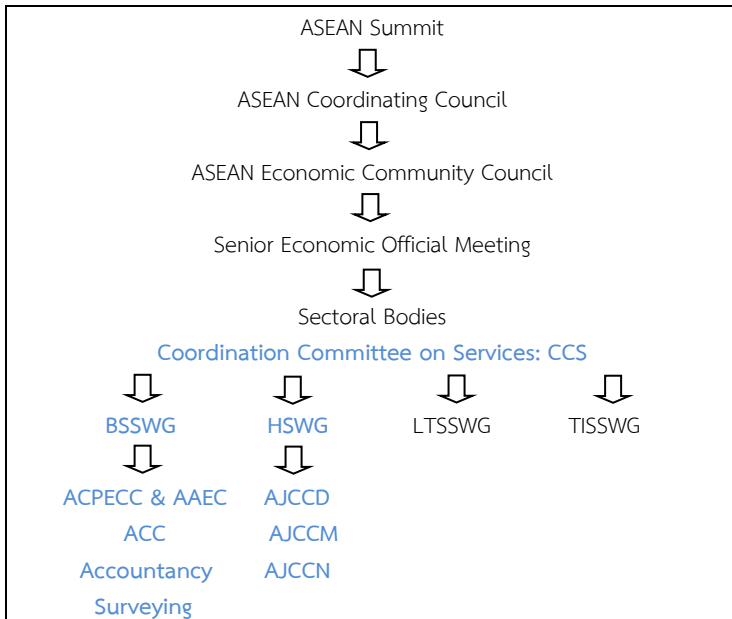
กลุ่มที่สาม วิชาชีพนักสำรวจ ซึ่งปัจจุบันยังมีเพียงกรอบข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติด้านการสำรวจของอาเซียนเพื่อใช้เป็นกรอบสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อใช้ในการเจรจาจัดทำ MRA วิชาชีพนักสำรวจต่อไป

กลุ่มที่สี่ วิชาชีพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีลักษณะเป็นการรับรองสมรรถนะด้านวิชาชีพ โดยการใช้คุณสมบัติด้านการศึกษา การฝึกอบรม และประสบการณ์การทำงานเพื่อกำหนดมาตรฐานในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวอาเซียน มิใช่การขึ้นทะเบียนหรือออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแต่อย่างใด

กลไกการจัดทำและการปฏิบัติตามพันธกรณีของ MRAs

ในการจัดทำและปฏิบัติตามพันธกรณีของ MRAs ในแต่ละสาขาวิชาชีพ อาทิเช่น การดำเนินการขึ้นทะเบียนนักวิชาชีพอาเซียน การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสำหรับนักวิชาชีพต่างด้าว การติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของนักวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน ตลอดจนการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตาม MRAs ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องนั้น สามารถแบ่งกลไกการดำเนินงานออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

กลไกระดับอาเซียน

คณะกรรมการประสานงานด้านบริการอาเซียน หรือ **Coordinating Committee on Services: CCS** เป็นหนึ่งในกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจของอาเซียนภายใต้ความตกลงกรอบด้านการค้าบริการของอาเซียน หรือ ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS โดยภายใต้การดำเนินการของ CCS ได้มีการจัดตั้ง **คณะทำงาน (Working Group)** ด้านต่าง ๆ เพื่อผลักดันการดำเนินการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี สำหรับการจัดทำ MRAs นั้น ก็ได้มีการจัดตั้งคณะทำงาน ๒ คณะใหญ่ ได้แก่ (๑) **Business Services Sectoral Working Group: BSSWG** ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมการจัดทำและดำเนินการตาม MRAs เกี่ยวกับบริการด้านวิชาชีพ ได้แก่ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และบัญชี และ (๒) **Healthcare Services Sectoral Working Group: HSSWG** ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมการจัดทำ

และดำเนินการตาม MRAs เกี่ยวกับบริการด้านสาธารณสุข ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล โดยในแต่ละคณะทำงานก็มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานในด้านต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติตามความตกลงฯ

Business Services Sectoral Working Group: BSSWG ประกอบด้วยคณะกรรมการประสานงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- ❖ สภาสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect Council: AAC)
- ❖ คณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรรมวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer Coordinating Committee: ACPECC)
- ❖ คณะกรรมการประสานงานด้านบัญชีวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Accountant Coordination Committee: ACPACC)
- ❖ สำหรับวิชาชีพนักสำรวจ ซึ่งยังเป็นเพียงกรอบ MRA ยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตาม MRA ในการดำเนินการเพื่อเจรจาจัดทำ MRA จึงเป็นการประชุมของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกรอบ MRA (Competent Authorities of the Framework Arrangement for the Mutual Recognition of Surveying Qualification) เท่านั้น

Healthcare Services Sectoral Working Group: HSSWG ประกอบด้วย

- ❖ คณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพแพทยอาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Medical Practitioners: AJCCM)
- ❖ คณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพพยาบาลอาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Nurses: AJCCN)
- ❖ คณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพทันตแพทย์อาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Dental Practitioners: AJCCD)

(๒) กลไกระดับประเทศ

ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วมใน MRAs จะต้องมีการจัดตั้งกลไกการขึ้นทะเบียนและกลไกการกำกับดูแล เพื่อเป็นการดำเนินการตามพันธกรณีของข้อตกลงยอมรับร่วม MRAs

(๒.๑) กลไกการขึ้นทะเบียน ตามข้อตกลงยอมรับร่วม MRAs ได้มีการกำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนจัดตั้งหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพในแต่ละวิชาชีพ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในสำหรับนักวิชาชีพในประเทศแหล่งกำเนิดและปลายทาง รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพอาเซียน โดยส่วนใหญ่ประเทศสมาชิกอาเซียนจะไม่ได้จัดตั้งหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพขึ้นมาใหม่ แต่ให้อำนาจนี้กับสภาวิชาชีพที่มีอยู่แล้วในประเทศ ได้แก่ สภาวิศวกร สภาสถาปนิก สภาวิชาชีพบัญชี แพทยสภา กระทรวงสาธารณสุข ทันตแพทยสภา และสภาการพยาบาล นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ (Monitoring Committee) สำหรับวิชาชีพที่ต้องมีการขึ้นทะเบียนนักวิชาชีพอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการพิจารณาอนุมัติการขึ้นทะเบียนนักวิชาชีพอาเซียน ตลอดจนพัฒนา ดำเนินการ และรักษาทะเบียนนักวิชาชีพอาเซียน

(๒.๒) กลไกกำกับดูแล ตาม MRAs กำหนดให้หน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของนักวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน รักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพและจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพ รวมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพหรือสภาวิชาชีพในแต่ละสาขาของอาเซียนเมื่อพบการละเมิด MRAs หรือเมื่อนักวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียนได้กระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิคมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ

สถานะการดำเนินการและความคืบหน้าของ MRAs^๔

เนื่องจากระดับความแตกต่างในด้านมาตรฐานในแต่ละประเทศของแต่ละวิชาชีพ เช่น ในกรณีของสถาปนิกและวิศวกรนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะใช้มาตรฐานสากลซึ่งเป็นมาตรฐานเดียว แต่สำหรับวิชาชีพเกี่ยวกับด้านสุขภาพของแต่ละประเทศสมาชิกนั้น จะมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน จึงทำให้ในการเจรจาจัดทำ MRAs และการปรับประสานมาตรฐานระหว่างประเทศของแต่ละวิชาชีพมีความยากง่ายที่แตกต่างกัน โดยสถานะการดำเนินการและความคืบหน้าในการจัดทำ MRA ในกลุ่มวิชาชีพพอสรุปได้ ดังนี้

MRA วิชาชีพด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมเป็น MRA ที่มีการดำเนินการที่มีความคืบหน้ามากที่สุด เนื่องจากลักษณะของวิชาชีพมีมาตรฐานเป็นสากลทำให้การยอมรับคุณสมบัติตามที่อาเซียนตกลงกันไว้สามารถดำเนินการในทางปฏิบัติได้จริง โดยขณะนี้อาเซียนสามารถยอมรับคุณสมบัติทั้งด้านวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ตามที่ประเทศแหล่งกำเนิดให้การรับรองได้จริง และมีการขึ้นทะเบียนวิศวกรอาเซียนและสถาปนิกอาเซียนเรียบร้อยแล้ว

MRA วิชาชีพด้านสุขภาพ ได้แก่ วิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล ถึงแม้จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติและประสบการณ์ขั้นต่ำร่วมกันแล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มี ความคืบหน้ามากนัก ทั้งนี้ เนื่องจากในทางปฏิบัติยังไม่มี การยอมรับหลักสูตรระหว่างอาเซียนด้วยตนเอง โดยผู้ที่มิสิทธิสมัครเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันที่สภาวิชาชีพของประเทศแหล่งกำเนิดและประเทศผู้รับยอมรับเท่านั้น และผ่านการทดสอบของหน่วยงานที่กำกับดูแลของประเทศผู้รับ

MRA วิชาชีพด้านบัญชี อาเซียนเริ่มการเจรจา MRA เมื่อปี ๒๕๕๕ และลงนามแล้วเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๗ ในช่วงการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ครั้ง

^๔ สุชยา พลฤษบำรุง “อาเซียน ๒๐๒๕: โอกาสและความท้าทายด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพของไทย” <www.itd.or.th/wp-content/uploads/.../AEC-2025.pdf>

ที่ ๔๖ ณ กรุงเนปิดอร์ ประเทศเมียนมา หลังจากที่ได้มีการลงนาม MRA วิชาชีพด้านบัญชี ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เริ่มหรือแนวทางการดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของข้อตกลง เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) การจัดทำร่าง Assessment Statement และการเตรียมการจัดทำประกาศเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพบัญชี โดยคาดว่าจะสามารถเริ่มดำเนินการตาม MRA วิชาชีพด้านบัญชีได้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

MRA วิชาชีพด้านการสำรวจ เป็นเพียงกรอบ MRA มีการกำหนดแนวทางเพื่อเป็นพื้นฐานการเจรจา MRA ด้านการสำรวจของอาเซียนในอนาคต ทั้งนี้ สถานะการดำเนินงานในปัจจุบัน ยังอยู่ระหว่างการศึกษารวบรวมแลกเปลี่ยนข้อมูลกฎระเบียบระหว่างกัน

MRA วิชาชีพท่องเที่ยว เป็นการกำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนพิจารณาบุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ โดยใช้คุณสมบัติ การศึกษา การฝึกอบรม และ/หรือประสบการณ์ในการทำงาน เป็นเกณฑ์พื้นฐานในการรองรับมาตรฐานของบุคลากรด้านท่องเที่ยวแห่งอาเซียน โดยมีคณะกรรมการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติและคณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เทียบเท่าทำหน้าที่กำกับว่าผู้นั้นได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานสมรรถนะร่วมสำหรับนักวิชาชีพการท่องเที่ยวในอาเซียนหรือไม่ โดยผู้ผ่านการรับรองคุณสมบัติและได้รับรองมาตรฐานวิชาชีพดังกล่าวมีสิทธิไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ แต่ยังคงปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับประเทศที่เข้าไปทำงานด้วย

การพิจารณาความสอดคล้องพันธกรณีตาม MRAs กับกฎหมายและกฎระเบียบภายในของประเทศไทย

พันธกรณีตาม MRAs

เมื่อพิจารณา MRAs แต่ละฉบับแล้ว สามารถสรุปพันธกรณีที่สำคัญที่ได้มีการกำหนดไว้ใน MRAs ได้ดังนี้

๑. กำหนดให้ประเทศสมาชิกจัดตั้งกลไกในการปฏิบัติตามพันธกรณีของ MRAs ในแต่ละสาขาวิชาชีพ ซึ่งมีทั้งกลไกในระดับประเทศและกลไกระดับภูมิภาค

๒. กำหนดให้ประเทศสมาชิกจัดการประชุมในระดับต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อปรับปรุงประสานคุณสมบัติของนักวิชาชีพให้สอดคล้องกัน รวมถึงกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ร่วมกัน

๓. กำหนดให้ประเทศสมาชิกอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพโดยการรับขึ้นทะเบียน/ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้นักวิชาชีพที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน MRAs

๔. กำหนดให้ประเทศสมาชิกแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อที่จะส่งเสริมการยอมรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านมาตรฐานและคุณสมบัติ

๕. กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีการส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในด้านมาตรฐานและคุณสมบัติมาใช้ และการเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและฝึกฝนของผู้ประกอบวิชาชีพ

ซึ่งการดำเนินการตามพันธกรณีดังกล่าว มีทั้งพันธกรณีที่มีผลให้ต้องมีการออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายภายในเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามได้ เช่น พันธกรณีเกี่ยวกับการปรับปรุงประสานคุณสมบัติของนักวิชาชีพระหว่างประเทศสมาชิกให้มีความสอดคล้องและอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน หรือหลักเกณฑ์ วิธีการในการขึ้นทะเบียนหรือออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เป็นต้น และพันธกรณีที่สามารถดำเนินการได้ตามอำนาจของหน่วยงานที่มีอำนาจในการกำกับดูแลวิชาชีพนั้น ๆ โดยไม่ต้องออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายภายใน เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูล การส่งเสริมให้มี

การสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในด้านมาตรฐานและคุณสมบัติมาใช้ เป็นต้น ซึ่งสามารถวิเคราะห์พอสังเขปได้ดังนี้

ก) การจัดตั้งกลไกในการปฏิบัติตาม MRAs ในระดับประเทศนั้น ประเทศไทย ได้มีหน่วยงานผู้มีอำนาจในการกำกับดูแลแต่ละวิชาชีพอยู่แล้ว ซึ่งก็คือ สภาวิชาชีพของแต่ละวิชาชีพ ซึ่งประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาคือ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสภาวิชาชีพตามกฎหมายครอบคลุมอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้มีอำนาจในการกำกับดูแลตาม MRAs หรือไม่ เช่น อำนาจในการขึ้นทะเบียนนักศึกษาอาเซียน และอำนาจในการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าวจะได้วิเคราะห์แยกเป็นรายวิชาชีพในบทต่อ ๆ ไป

ข) การกำหนดให้ประเทศสมาชิกอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักศึกษาโดยการรับขึ้นทะเบียนหรือออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้นักศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน MRAs นั้น เห็นว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงกันที่จะยอมรับคุณสมบัติเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาในขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ มิใช่การยอมรับคุณสมบัติเพื่อให้นักศึกษาดังกล่าวได้รับใบอนุญาตและสามารถประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอื่นได้โดยอัตโนมัติ ดังนั้น การประกอบวิชาชีพของนักศึกษาอาเซียนยังคงต้องดำเนินการเพื่อขอรับใบอนุญาตตามขั้นตอนของกฎหมายภายในของประเทศที่ตนต้องการเข้าไปประกอบวิชาชีพทุกประการ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวจะได้วิเคราะห์แยกเป็นรายวิชาชีพในบทต่อ ๆ ไป

สำหรับพันธกรณีอื่น ๆ ได้แก่ (๑) การกำหนดให้ประเทศสมาชิกจัดการประชุมในระดับต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อปรับประสานคุณสมบัติของนักศึกษาให้สอดคล้องกัน รวมถึงกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ร่วมกัน (๒) การกำหนดให้ประเทศสมาชิกแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อที่จะส่งเสริมการยอมรับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านมาตรฐานและคุณสมบัติ และ (๓) กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีการส่งเสริมให้มีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในด้านมาตรฐานและคุณสมบัติมาใช้ และการเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาและฝึกฝนของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น เป็นพันธกรณีที่สามารถดำเนินการได้ตามอำนาจของหน่วยงานที่มีอำนาจในการกำกับดูแลวิชาชีพนั้น ๆ โดยไม่ต้องออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายภายใน

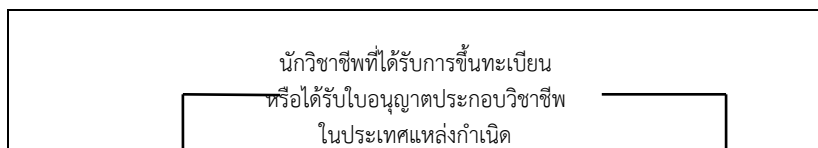
กระบวนการเข้ามาทำงานในประเทศผู้รับตาม MRAs

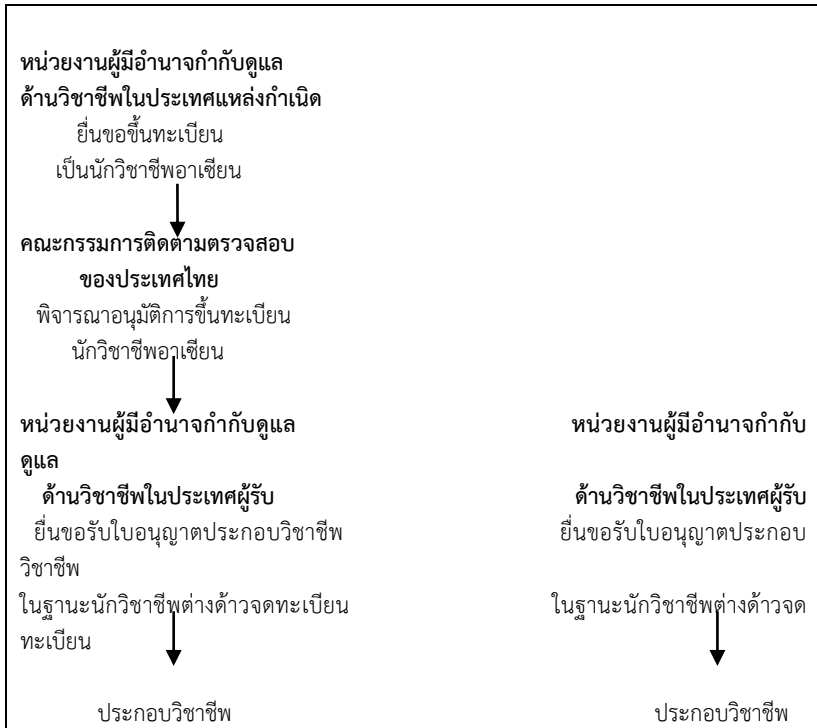
กระบวนการเข้ามาทำงานในประเทศผู้รับตาม MRAs มี ๒ ลักษณะ คือ ๑) วิชาชีพที่ต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพอาเซียนก่อนขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับ และ ๒) วิชาชีพที่สามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับได้เลย

(๑) วิชาชีพที่มีการขึ้นทะเบียนในระดับอาเซียนก่อนการดำเนินการเพื่อเข้ามาขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายภายใน ได้แก่ วิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรม และบัญชี กำหนดให้ผู้ที่มิคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน MRAs และมีการขึ้นทะเบียนหรือมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่ยังมีผลในปัจจุบันเพื่อประกอบวิชาชีพจากหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพของประเทศแหล่งกำเนิด สามารถยื่นคำขอเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพอาเซียนต่อหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพของประเทศแหล่งกำเนิด เพื่อให้คณะกรรมการติดตามตรวจสอบพิจารณาอนุมัติการขึ้นทะเบียนนักวิชาชีพอาเซียนโดยผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพอาเซียนแล้วจึงจะสามารถยื่นคำขอเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพต่างด้าวกับหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพของประเทศผู้รับได้

(๒) วิชาชีพที่ไม่มีการขึ้นทะเบียนในระดับอาเซียน ได้แก่ วิชาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล กำหนดให้ผู้ที่มิคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน MRAs และมีการขึ้นทะเบียนหรือมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่ยังมีผลในปัจจุบันเพื่อประกอบวิชาชีพจากหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพของประเทศแหล่งกำเนิด สามารถยื่นคำขอเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนักวิชาชีพต่างด้าวกับหน่วยงานผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพของประเทศผู้รับได้

ทั้งนี้ ผู้ที่เข้ามาประกอบวิชาชีพในประเทศไทย ยังต้องได้รับใบอนุญาตทำงานจากกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานอีกด้วย

นอกจาก MRAs แล้วนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการจัดทำความตกลงที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา โดยในระยะแรกได้มีการบรรลุเรื่องการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาไว้ในความตกลงกรอบด้านการค้าบริการอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ซึ่งในภายหลังได้จัดทำความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (ASEAN Agreement on the Movement of Natural Person: MNP) เป็นการเฉพาะ โดยความตกลง MNP กำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทยอยเปิดให้มีการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาในสาขาต่าง ๆ ทั้งหมด ๒๕ สาขา ใน ๔ ประเภทงาน ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยได้เปิดให้มีการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาประเภทผู้เยี่ยมเยือนทางธุรกิจและผู้โอนย้ายภายในบริษัทเท่านั้น